multicultural communication

NSW HEALTH

Khmer
September 2005
[DOH-6970]

ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សី

Avian Influenza (“Bird Flu”)

ចេញនៅថ្ងៃ: 29 ខែកញ្ញា ឆ្នាំ 2005

បណ្តាអ្នកជំនាញការខាងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយមានការបារម្ភថា ការឃាយីនាពេលថ្មីៗនៃអំបូរវីរុសប្រភេទ H5N1 ក្នុងចំណោមបក្សី អាចធ្វើឲ្យវីរុសនេះប្រែខ្លួនទៅជាអំបូរថ្មីមួយនៃវីរុសគ្រុនផ្តាសាយ។ ការឆ្លងរាតត្បាតខ្លាំងដោយកន្លែងនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយនេះ អាចកើតមានឡើងពាសពេញពិភពលោក ។ មកទល់ពេលនេះ ពុំមានការបញ្ជាក់ ឬក៏ករណីដែលគេសង្ស័យថាជាជំងឺផ្តាសាយបក្សី នៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលីឡើយ។

តើជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីជាអ្វី?

គ្រុនផ្តាសាយបក្សីជាជំងឺឆ្លងឃាយីពពួកបក្សី។ តាមធម្មតា វីរុសឆ្លងនៅក្នុងចំណោមពពួកសត្វបក្សីព្រៃដោយមិនបង្កឲ្យមានជំងឺឡើយ ឬក៏ធ្វើឲ្យមានជំងឺស្រាលតែប៉ុណ្ណោះ។ ការឆ្លងរោគនៅក្នុងចំណោមពពួកសត្វបក្សីស្រុក មានដូចជាមាន់ជាដើម អាចបង្កឲ្យមានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងចំណោមសត្វស្លាបទាំងនោះ។ ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីមានប្រភេទខុសៗគ្នា ហើយមានតែ ២-៣ប្រភេទទេដែលអាចធ្វើឲ្យមានជំងឺនៅក្នុងចំណោមមនុស្សលោក។

ប្រភេទថ្មីមួយនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីហៅថា គ្រុនផ្តាសាយ A H5N1 ត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ជាលើកដំបូងនៅឆ្នាំ 1997 នៅហុងកុង។ ប្រភេទវីរុសនេះបានលេចរូបរាងម្តងទៀតនៅចុងឆ្នាំ ២០០៣ ហើយបានឆ្លងរាលដាលយ៉ាងលឿនទៅប្រទេសអាស៊ីជាច្រើន បង្កឲ្យមានការឆ្លងរោគយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងចំណោមហ្វូងមាន់ទាក្នុងស្រុកជាច្រើន។ បច្ចុប្បន្ននេះ គេមិនមានភស្តុតាង ដែលបង្ហាញថា ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីកំពុងតែឃាយីបក្សីនៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលីនោះទេ។

វីរុសនេះក៏បានឆ្លងឃាយីមនុស្សមួយចំនួនដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងមាន់ទាដែលឈឺ ឬក៏ជាមួយលាមកមាន់ទា។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី 28 ខែធ្នូ ឆ្នាំ 2003 មក គេបានរាយការណ៍អំពីការឆ្លងរោគចំនួនជាង 110 ករណី ដោយមានការបញ្ជាក់ថាជាជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីដែលឆ្លងឃាយីមនុស្សលោក នៅប្រទេសថៃ វៀតណាម កម្ពុជា និង ឥណ្ឌូនេស៊ី ហើយភាគច្រើននៃជនដែលឆ្លងជំងឺនេះបានបាត់បង់ជីវិតហើយ។

នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ មនុស្សដែលឆ្លងវីរុស H5N1 មិនទំនងជាមានលទ្ធភាពចម្លងវីរុសនេះទៅមនុស្សឯទៀតដោយងាយស្រួលឡើយ។ ការប៉ះពាល់សត្វមាន់ទាមានជំងឺ ឬក៏លាមកសត្វទាំងនោះ (ឬក៏ធូលី ឬក៏ដីដែលមានផ្ទុកលាមកសត្វមាន់ទា) អាចបណ្តាលឲ្យមានការឆ្លងជំងឺនេះទៅមនុស្សលោកបាន។ ការទទួលទានផលិតផលមាន់ទាដែលចំអិនរួច ដោយរួមទាំងសាច់មាន់ ឬស៊ុតនោះ មិនបណ្តាលឲ្យមានការឆ្លងជំងឺឡើយ។

គេហៅការឆ្លងរាតត្បាតខ្លាំងដោយកន្លែង នៅពាសពេញពិភពលោកថា ជាការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅ។ ការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅកើតមានឡើងនៅពេលដែលវីរុសថ្មីឃាយីមនុស្សដែលគ្មានអង្គធាតុការពារខ្លួន ឬក៏មានអង្គធាតុការពារខ្លួនតិចតួច។ ការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយនៅគ្រាមុនៗ បានកើតឡើងនៅឆ្នាំ 1918-19, 1957-58 និង 1968-69 ។ នៅក្នុងការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅពី ឆ្នាំ 1918-19 មានមនុស្សរវាងពី 20 ទៅ 40 លាននាក់បានស្លាប់។ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រជាច្រើនមានការបារម្ភថា ការឃាយីនៃវីរុស H5N1 នាពេលថ្មីៗនៅក្នុងចំណោមពពួកបក្សីអាចនាំឲ្យវីរុសនេះបំរែបំរួលខ្លួនទៅជាប្រភេទថ្មីមួយនៃវីរុសជំងឺគ្រុនផ្តាសាយ ដែលឆ្លងដោយងាយស្រួលក្នុងចំណោមមនុស្សទាំងពួង បណ្តាលឲ្យមានការឆ្លងរាតត្បាតទូទៅមួយ។

តើរោគសញ្ញានៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីមានអ្វីខ្លះ?

ប្រភេទផ្សេងៗគ្នានៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីអាចធ្វើឲ្យមានរោគសញ្ញាផ្សេងៗគ្នា នៅក្នុងចំណោមនុស្សលោក។ ប្រភេទវីរុស ទាំងអស់អាចបង្កឲ្យមានរោគសញ្ញាស្រដៀងគ្នាទៅនឹងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយមនុស្ស (ឡើងកំដៅ, ក្អក, អស់កម្លាំង, ឈឺសាច់ដុំ, ឈឺបំពង់ក, ដកដង្ហើមផុតៗ, ហៀរសំបោរ, ឈឺក្បាល)។ នៅក្នុងករណីខ្លះ វីរុស H5N1 បានធ្វើឲ្យមានការរលាកហើមសួតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយនៅក្នុងចំណោមករណីមួយចំនួនទៀតនោះ អ្នកជំងឺបានមានបញ្ហារលាកស្រោមខួរ ឬក៏រាករូស។ រោគសញ្ញាទូទៅបំផុតចំពោះមនុស្សដែលឆ្លងវីរុស H7 គឺភ្នែកឡើងក្រហម (ការរលាកភ្នាសភ្នែក)។ ការចេញរោគសញ្ញា ជាទូទៅកើតមានឡើងរវាងពី 2 ទៅ 4 ថ្ងៃ ក្រោយពីមានការប៉ះពាល់មេរោគរួច។

តើនរណាខ្លះដែលប្រឈមមុខនឹងលទ្ធភាពនៃការឆ្លងរោគ?

មនុស្សភាគច្រើនមិនប្រឈមមុខនឹងលទ្ធភាពនៃការឆ្លងរោគនេះឡើយ។ មនុស្សដែលប្រឈមមុខនឹងលទ្ធភាពនៃការឆ្លងវីរុស H5N1 គឺជាអ្នកដែលមានការប៉ះពាល់ជាមួយនឹងបក្សីឈឺ ឬក៏លាមកបក្សីទាំងនោះ នៅគ្រាដែលគេរស់នៅ ឬក៏ធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់តំបន់ដែលមានវីរុសនេះ ឬ (ជារឿងដែលកម្រ) អ្នកដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងជនណាមួយដែលមានប្រភេទជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីឆ្លងមកមនុស្ស នៅក្នុងតំបន់ដែលឆ្លងរោគ។

តើគេការពារវារាំងជំងឺនេះដោយរបៀបណា?

គេមិនទាន់មានវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគសំរាប់មនុស្សលោកដើម្បីទប់ទល់នឹងប្រភេទថ្មីនៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីឡើយ។ វ៉ាក់សាំងធម្មតាដែលមានសព្វថ្ងៃនេះ សំរាប់ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយមនុស្ស នឹងមិនមានសមត្ថភាពទប់ទល់រារាំងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីឡើយ ដោយរួមទាំងប្រភេទវីរុស H5N1 ផង។ បច្ចុប្បន្ននេះ បណ្តាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រនៅពាសពេញពិភពលោក កំពុងតែប្រឹងប្រែងបង្កើតវ៉ាក់សាំងសមរម្យមួយសំរាប់ប្រភេទវីរុសនេះ។

តើគេធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យដោយរបៀបណា?

គេអាចធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សី ដោយការយកសំណាកឈាម សំបោរ ឬក៏រំអិលដែលកៀរចេញពីច្រមុះនិងបំពង់ក។ ការធ្វើតេស្តគឺធ្វើឡើង នៅឯមន្ទីរពិសោធន៍ពិសេសមួយ។

តើគេព្យាបាលជំងឺនេះដោយរបៀបណា?

ថ្នាំប្រឆាំងគ្រុនផ្តាសាយជាក់លាក់មួយចំនួន ទំនងជាមានប្រសិទ្ធភាពទប់ទល់នឹងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីដែលឃាយីមនុស្ស ហើយគេប្រើថ្នាំទាំងនេះ ដើម្បីព្យាបាលមនុស្សដែលមានវីរុស H5N1 ។

តើការឆ្លើយតបផ្នែកសុខាភិបាលសាធារណៈវិញ មានលក្ខណៈយ៉ាងណាដែរ?

ប្រភេទផ្សេងៗគ្នានៃជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីបានកើតមានឡើងនៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលីនៅគ្រាកន្លងមក។ យ៉ាងណាមិញ គេមិនទាន់មានរបាយការណ៍នាគ្រាថ្មីៗ ស្តីអំពីជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីនៅក្នុងចំណោមបក្សីអូស្ត្រាលីនៅឡើយទេ ហើយក៏គ្មានរបាយការណ៍អំពីពលរដ្ឋអូស្ត្រាលី ដែលឆ្លងវីរុស H5N1 ដែរ។ ប្រទេសអូស្ត្រាលីមិននាំចូលមាន់ទារស់ ឬក៏ផលិតផលមាន់ទាឆៅពីអាស៊ីឡើយ ហើយអូស្ត្រាលីមានប្រព័ន្ធឃ្លាំពិនិត្យមើលការនាំចូលដោយខុសច្បាប់នៃបក្សី ឬក៏ផលិតផលបក្សីនៅតាមព្រំប្រទល់អូស្ត្រាលី ។

បើសិនជាមានករណីដែលគេសង្ស័យថាជាករណីឆ្លងជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីមកមនុស្ស នៅក្នុងរដ្ឋ NSW នោះ ក្រសួងសុខាភិបាលរដ្ឋ NSW នឹងធ្វើការជាមួយអ្នកជំងឺ វេជ្ជបណ្ឌិតព្យាបាលរោគ និងមន្ទីរពិសោធន៍ ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីការវិនិច្ឆ័យរោគ។ ករណីដែលគេសង្ស័យទាំងប៉ុន្មាន នឹងត្រូវគេដាក់ឲ្យនៅដាច់ពីគេឯង ដើម្បីរាំងកុំឲ្យមានការចម្លងថែមទៀតទៅអ្នកដទៃ។ សាច់ញាតិជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងអ្នកជំងឺទាំងនោះ ដែលប្រហែលជាមានការប៉ះពាល់នឹងវីរុស នឹងទទួលព័ត៌មានអំពីលទ្ធភាពនៃការឆ្លងរោគ។ បើសិនជាអ្នកទាំងនោះមានរោគសញ្ញាផងដែរនោះ គេនឹងដាក់ជនទាំងនោះឲ្យនៅដាច់ពីគេឯងផងដែរ ហើយគេនឹងធ្វើតេស្តរកមើលជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សី។

ឱវាទសំរាប់ការធ្វើដំណើរ

ពលរដ្ឋអូស្ត្រាលីដែលធ្វើដំណើរទៅកាន់កន្លែងមានជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សីអាចបន្ថយលទ្ធភាពនៃគ្រោះថ្នាក់ឆ្លងរោគបាន ដោយការចៀសវាងកុំទៅកសិដ្ឋានចិញ្ចឹមមាន់ទា និងផ្សារដែលមានលក់បក្សីរស់។ អ្នកធ្វើដំណើរទាំងនោះ គប្បីធ្វើយ៉ាងណាឲ្យមានការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវអនាម័យ នៅពេលមានការកាន់ប៉ះពាល់សាច់មាន់ទាឬស៊ុតឆៅ ហើយត្រូវមានការលាងដៃឲ្យបានស្អាតត្រឹមត្រូវ ក្រោយពីមានការប៉ះពាល់គ្រឿងទាំងនោះ ព្រមទាំងធ្វើយ៉ាងណាឲ្យមានការចំអិនសាច់មាន់ទាឲ្យបានឆ្អិនល្អ មុននឹងបរិភោគអាហារទាំងនោះ។

ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែម

លេខទូរស័ព្ទគ្រាអាសន្ននៃក្រសួងសុខាភិបាលនិងជនវ័យជរានៃរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី
(Australian Government Department of Health and Ageing information hotline)
1800 004 599.

ការភ្ជាប់ទៅវិបសាយពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយ (**Related links**)

ប័ណ្ណព័ត៌មានគ្រុនផ្តាសាយនៃក្រសួងសុខាភិបាលរដ្ឋ NSW (ជាទូទៅគ្រុនផ្តាសាយមនុស្ស)
NSW Health influenza factsheet (usual human influenza)
http://www.health.nsw.gov.au/pubs/topics/Influenza.pdf

លេខទូរស័ព្ទគ្រាអាសន្ននៃក្រសួងសុខាភិបាលនិងជនវ័យជរានៃរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី – ជំងឺគ្រុនផ្តាសាយបក្សី
Australian Government Department of Health and Ageing – Avian influenza
http://www.health.gov.au/internet/wcms/publishing.nsf/Content/health-avian_influenza-index.htm

អង្គការសុខភាពពិភពលោក
World Health Organization
http://www.who.int/csr/disease/avian_influenza/en

ឱវាទអំពីការធ្វើដំណើរ (ក្រសួងការបរទេសនិងពាណិជ្ជកម្មនៃរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី
Travel Advice (Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade)
http://www.smartraveller.gov.au

មជ្ឈមណ្ឌលសហរដ្ឋអាមេរិកផ្នែកការគ្រប់គ្រងនិងបង្ការជំងឺ
U.S. Centers for Disease Control and Prevention
http://www.cdc.gov/flu/avian/index.htm

ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែម-មន្ទីរសុខាភិបាលសាធារណៈរដ្ឋ NSW

Further information – Public Health Units in NSW

ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទងវេជ្ជបណ្ឌិតលោកអ្នក មន្ទីរសុខាភិបាលសាធារណៈ ឬក៏មណ្ឌលសុខភាពសហគមន៍-សូមមើលផ្នែករដ្ឋាភិបាលរដ្ឋ NSW នៅលើទំព័រមុខនៃសៀវភៅទូរស័ព្ទពណ៌ស

For more information please contact your doctor, local public health unit or community health centre – look under NSW Government at the front of the White Pages.

តំបន់ក្រុង Metropolitan Areas			តំបន់ជនបទ Rural Areas		
Northern Sydney / Central Coast	Hornsby	02 9477 9400	Greater Southern	Goulburn	02 4824 1837
	Gosford	02 4349 4845		Albury	02 6021 4799
South Eastern Sydney / Illawarra	Randwick	02 9382 8333	Greater Western	Broken Hill	08 8080 1499
	Wollongong	02 4221 6700		Dubbo	02 6841 5569
Sydney South West	Camperdown	02 9515 9420		Bathurst	02 6339 5601
	Liverpool	02 9828 5944			
Sydney West	Penrith	02 4734 2022	Hunter / New England	Newcastle	02 4924 6477
	Parramatta	02 9840 3603		Tamworth	02 6767 8630
Justice Health Service	Matraville	02 9289 2977	North Coast	Port Macquarie	02 6588 2750
				Lismore	02 6620 7500
NSW Department of Health	Nth Sydney	02 9391 9000			
NSW Health website	www.health.nsw.gov.au				

© NSW Department of Health 2005

បើសិនជាលោកអ្នកត្រូវការជំនួយដើម្បីប្រើទូរស័ព្ទជាភាសាអង់គ្លេស សូមទូរស័ព្ទទៅសេវាបកប្រែភាសា (TIS) លេខ 131 450 ។

លេខទូរស័ព្ទទាំងនេះគឺជាលេខត្រឹមត្រូវនៅគ្រាដែលបោះពុម្ពផ្សាយ ប៉ុន្តែមិនបានទទួលការកែតម្រូវជាហូរហែទេ។ លោកអ្នកប្រហែលជាត្រូវតែឆែករកលេខទូរស័ព្ទទាំងនេះ នៅតាមសៀវភៅទូរស័ព្ទហើយ។

លោកអ្នកអាចស្វែងរកព័ត៌មានសុខភាពថែមទៀតជាភាសាលោកអ្នក នៅតាមវិបសាយរបស់អង្គការ Multicultural Communication (ទំនាក់ទំនងពហុវប្បធម៌) នៅឯ http://mhcs.health.nsw.gov.au ។